

Pápežové katechézy o rodine: ôsma audiencia (4. marca 2015)

Pri dnešnej generálnej audiencii vo Vatikáne pápež František pokračoval v cykle katechéz o rodine, pričom sa zameral na miesto starých rodičov v rodine a na vzťah spoločnosti k seniorom vo všeobecnosti.

18.07.2015

Drahí bratia a sestry, dobrý deň!

Dnešná katechéza a tá na budúcu stredu sú venované seniorom, čo sú v rodinnom kruhu starí rodičia či iní starší príbuzní. Dnes sa zamyslíme nad aktuálnymi problematickými pomermi starých ľudí a nabudúce, teda v ďalšiu stredu, viac v pozitívnom zmysle nad povoláním, ktoré toto obdobie života so sebou prináša.

Vďaka pokrokom medicíny sa život predĺžil, avšak spoločnosť sa širšie neotvorila pre život! Počet seniorov sa znásobil, ale naše spoločnosti sa dostatočne nezorganizovali, aby im pripravili miesto s náležitou úctou a konkrétnym prihliadnutím na ich krehkosť a dôstojnosť. Kým sme mladí, máme sklon prehliadať starobu, akoby bola nejakou chorobou, od ktorej si treba držať odstup. Keď neskôr zostarneme, a zvlášť ak sme chudobní, ak sme chorí, ak sme osamelí, zakúšame nedostatky spoločnosti orientovanej

na výkonnosť, ktorá v dôsledku toho ignoruje starých ľudí. A seniori sú bohatstvom, nemožno ich ignorovať.

Benedikt XVI. pri návšteve jedného domova dôchodcov použil jasné a prorocké slová, keď povedal: «Kvalita každej spoločnosti, povedal by som každej civilizácie, sa posudzuje aj podľa toho, ako sa správa k seniorom a podľa miesta, aké im vyhradzuje v spoločenskom živote» (12. novembra 2012). Je to pravda, pozornosť voči starým ľuďom v danej spoločnosti je jej rozlišovacím znakom. Je tá spoločnosť pozorná voči starému človeku? Je v nej preňho miesto? Táto spoločnosť bude napredovať, pretože si vie ctiť múdrosť a životné skúsenosti starých ľudí. Spoločnosť, v ktorej pre seniorov nieto miesta, z ktorej sú vyradovaní, pretože vytvárajú problémy, táto spoločnosť nesie v sebe smrtiaci vírus.

Na Západe výskumníci hovoria o aktuálnom storočí ako o storočí starnutia: počet detí klesá, počet seniorov sa zvyšuje. Táto nerovnováha sa nás dotýka, ba je veľkou výzvou pre dnešnú spoločnosť. A predsa, istá kultúra zisku núti k tomu, aby sa na seniorov hľadelo ako na ťarchu, ako na príťaž. Nielen že sú neproduktívni, ale sú bremenom, myslia si o nich. Skrátka, aký je výsledok takéhoto zmýšľania? Treba ich vyradiť. Je strašné vidieť vyradených starých ľudí, je to ohavná vec, je to hriech! Netrúfame si povedať to otvorene, ale robí sa to! V tomto navyknutí si na kultúru skartovania je niečo podlé. My sme však na vyradovanie ľudí zvyknutí. Chceme sa zbaviť nášho nadmerného strachu zo slabosti a zraniteľnosti; no ak takto konáme, rozmnožujeme v senioroch úzkosť z toho, že budú len trpení a opustení.

Už počas môjho pôsobenia v Buenos Aires som sa osobne dotkol tejto reality aj s jej problémami: «Starí ľudia sú opustení, a to nie iba z materiálnej núdze. Sú opustení z egoistickej neschopnosti akceptovať ich limity, ktoré odrážajú naše limity, z dôvodu nespočetných ťažkostí, ktoré dnes musia prekonávať, aby mohli prežiť v civilizácii, ktorá im neumožňuje podieľať sa na nej, hlásiť sa k nej, ani byť pre ňu smerodajnými, v zmysle konzumného modelu, podľa ktorého „iba mladí môžu byť užitoční a môžu si užívať“. Títo seniori by naopak mali byť pre celú spoločnosť zásobárňou múdrosti nášho ľudu. Starí ľudia sú zásobárňou múdrosti nášho ľudu! Ako ľahko sa uspiť svedomie, keď chýba láska!» (Solo l'amore ci può salvare, Città del Vaticano 2013, s. 83).

Takto sa to stáva. Spomínam si, keď som navštevoval domovy dôchodcov,

s každým som sa porozprával a mnohokrát som si vypočul toto: «Ako sa máte? A vaše deti?» «Dobre.» «A koľko ich máte?» «Veľa.» «A chodia vás navštevovať?» «Áno, áno, vždy prichádzajú.» «A kedy boli naposledy?» A táto staršia pani, osobitne si na ňu spomínam, povedala: «No, na Vianoce.» A bol august! Osem mesiacov bez toho, aby ju deti navštívili, osem mesiacov opustená! Toto sa volá smrteľný hriech, rozumieme tomu?

Raz, keď som bol dieťa, nám stará mama rozprávala príbeh o jednom dedkovi, ktorý sa počas jedenia ušpinil, pretože si nedokázal dobre vložiť do úst lyžicu s polievkou. A jeho syn, ktorý bol otcom rodiny, rozhodol, že ho presunie od spoločného stola, a urobil preňho malý stôl v kuchyni, kde nebol na očiach, aby tam jedával sám. A takto aby neurobil hanbu, keď prichádzajú priatelia na obed či večeru. O

niekoľko dní po príchode z práce našiel svojho najmladšieho syna, ako sa hrá s kusom dreva, kladivom a klinecami a niečo majstruje, nuž sa ho opýtal: «Čo to robíš?» «Robím stôl, oci.» «Stôl, a načo?» «Aby bol nachystaný pre teba, aby si mal kde jedávať, keď budeš starý.» Deti majú viac svedomia ako my!

V cirkevnej tradícii máme bohatý zdroj múdrosti, ktorá vždy podporovala kultúru blízkosti k seniorom, ochotu k prívetivému a solidárnemu sprevádzaniu v tejto finálnej časti života. Táto tradícia je zakorenená vo Svätom písme, ako to potvrdzujú napríklad tieto slová Knihy Sirachovho syna: «Nepohrdaj tým, čo rozprávajú múdri starci, ale máš sa zapodievať ich múdrymi výrokmi, lebo od nich sa naučíš rozlišovaniu aj ako sa zachovať v núdzi» (porov. Sir 8,9-10).

Cirkev sa nemôže a nechce pripodobňovať mentalite necitlivosti, a ešte menej ľahostajnosti a opovrhovania vo vzťahu k starobe. Musíme opäť prebudiť kolektívny zmysel vďačnosti, uznania, pohostinnosti, ktoré umožnia seniorovi, aby sa cítil ako živá súčasť svojho spoločenstva.

Seniori sú muži a ženy, otcovia a matky, ktorí boli pred nami na tej istej našej ceste, v tom istom našom dome, v našom každodennom zápase o dôstojný život. Sú mužmi a ženami, od ktorých sme mnoho dostali. Starý človek nie je cudzinec. Starý človek, to sme my: skôr či neskôr, ale nevyhnutne, i keď sa tým nezaobráame. A ak sa my nenaučíme dobre zaobchádzať so seniormi, tak isto sa bude zaobchádzať s nami.

Všetci seniori sme trochu krehkí. Niektorí sú však osobitne slabí, mnohí sú sami a poznačení

chorobou. Niektorí sú závislí na nevyhnutnej starostlivosti a na pozornosti iných. Urobíme z tohto dôvodu krok späť? Ponecháme ich napospas ich osudu? Spoločnosť bez blízkosti, z ktorej sa vytráca veľkodušnosť a nezištná láskavosť, a to aj k cudzím ľuďom, je spoločnosťou zvrátenou. Cirkev vo vernosti Božiemu slovu nemôže tolerovať tieto degenerácie. Také kresťanské spoločenstvo, v ktorom by blízkosť a nezištnosť už neboli považované za nevyhnutné, by spolu s nimi stratila svoju dušu. Kde niet úcty k starým ľuďom, tam niet budúcnosti pre mladých.

(Preklad: Slovenská redakcia
Vatikánskeho rozhlasu)

.....

katechezy-o-rodine-osma-audiencia-4-
marca-2015/ (08.08.2025)